

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024 - 2027

Bergen op Zoom, vastgesteld 28 november 2023
Gewijzigd vastgesteld 17 december 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	3	2.2 Procesdoelstellingen	11
Context	3	2.3 Beleidsdoelstellingen	12
Waarom een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie?	3	3. Risicoanalyse en prioritering	13
De BIG 8	3	Uitleg risicoanalyse en prioritering	13
Leeswijzer	4	4. Strategieën & werkwijzen	14
1.1 Omgevingsanalyse	5	5. Borging uitvoering	15
De gemeente Bergen op Zoom	5	Financiële middelen	15
Toekomstvisie	5	Uitvoeringsprogramma	15
Omgevingsvisie	5	Samenwerking	15
1.2 Ontwikkelingen	6	Uitvoering proces	15
Evaluatie	6	Personele middelen	15
Vooruitkijken	6	Kwaliteitsverordening	15
Juridische ontwikkelingen	6	6. Evaluatie	16
Maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen	6	Evaluatie uitvoeringsprogramma's	16
Organisatorische ontwikkelingen	6	Evaluatie Uitvoerings- en Handhavingsstrategie	16
1.3 Probleemanalyse	7	Bijlagen	17
Impact juridische ontwikkelingen	7	1. Monitoringstool doelstellingen en acties U&H	18
Impact aantallen werkvoorraad	8	2. Prioritering	19
Impact maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen	9	3. Operationeel kader U&H strategieën	20
2.1 Missie, visie & doelstellingen	10		
Missie	10		
Onze kernwaarden	10		
Visie	10		

Inleiding

Context

Voor u ligt de Uitvoerings- en Handavingsstrategie 2023-2027 (hierna: U&H-strategie) van de gemeente Bergen op Zoom. Deze U&H-strategie schetst het kader waarbinnen wij uitvoering geven aan de vergunning-, toezicht- en handhavingstaken (VTH-taken) binnen het Omgevingsrecht. Deze U&H-strategie is tot stand gekomen door afstemming tussen verschillende interne en externe partijen. Het beleid is vastgesteld door het college van B&W en ter kennisname naar de gemeenteraad en provincie gestuurd.

De U&H-strategie geeft weer hoe wij een eenduidige werkwijze en een integrale afweging van de inzet van beschikbare middelen willen bereiken. De U&H-strategie biedt verder de belangrijkste basis voor het jaarlijks opstellen van het uitvoeringsprogramma U&H.

Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van het Omgevingsrecht, zoals de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op 1 januari 2024, verandert de komende jaren veel in de werkwijze van de VTH-taken. Om deze redenen is de U&H-strategie een dynamisch document dat wij tussentijds kunnen aanpassen indien de veranderende wet- en regelgeving hierom vraagt.

Waarom een Uitvoerings- en Handavingsstrategie?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn voor de overheid in relatie tot inwoners en bedrijven belangrijke instrumenten. Initiatiefnemers willen graag hun initiatieven en ideeën kunnen realiseren, terwijl omwonenden en andere belanghebbenden willen dat hun belangen worden beschermd. Met deze U&H-strategie willen wij transparant zijn over wat we doen, waarom we het doen, welke keuzes we maken bij het uitvoeren van onze VTH-taken en hoe we dit hebben georganiseerd.

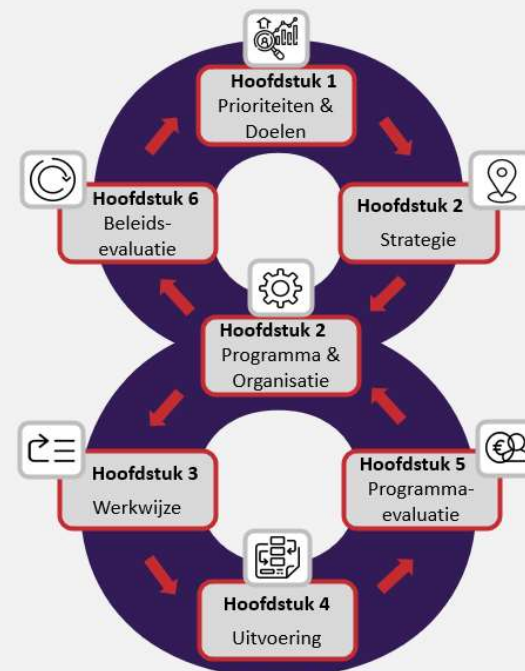
Daarnaast bepaalt het Omgevingsbesluit dat het college van burgermeester en wethouders beleid vaststelt voor de uitvoerings- en handhavingstaken.

De "BIG 8"

In dit beleid volgen we de systematiek van de "BIG 8" cyclus uit het Omgevingsrecht. De verschillende stappen in de cyclus vormen samen de U&H-strategie en de uitvoeringsprogramma's. Ook geven de stappen richting aan de systematiek van doorwerking en evaluatie.

In deze U&H-strategie geven wij de BIG 8 cyclus weer aan de hand van iconen. Ieder icoon staat voor een bepaalde stap uit de cyclus. De cijfers in afbeelding 1 geven de hoofdstukken van dit beleid weer.

Op de volgende pagina geven wij de stappen van de BIG 8 cyclus schematisch weer in een leeswijzer. Hierbij leggen wij per icoon uit waar wij in welk hoofdstuk inhoudelijk op ingaan.

Afbeelding 1: de BIG 8 cyclus

Leeswijzer

Deze leeswijzer heeft als doel het duidelijk maken welk onderdeel van de BIG8-cyclus wij in welk hoofdstuk van deze U&H-strategie beschrijven. De dikgedrukte en onderstreepte woorden zijn de onderdelen van de BIG8-cyclus. De iconen komen bij elk bijbehorend hoofdstuk terug in dit beleid en in onderliggende documenten.

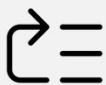
1. Omgevingsanalyse

- Ten behoeve van de **prioriteiten en doelen** voor de komende beleidsperiode beschrijven we in dit hoofdstuk:
 - De verbeterpunten uit de evaluatie van afgelopen beleidsperiode.
 - De relevante ontwikkelingen voor deze beleidsperiode.
- In het uitvoeringsprogramma geven we de stand van zaken van deze ontwikkelingen.

2. Missie, visie & doelstellingen

- De missie in hoofdstuk 2 vloeit voort uit de evaluaties en toekomstige ontwikkelingen.
 - Aan de hand van onze visie bepalen we de **strategie** op het gebied van VTH voor deze beleidsperiode.
-
- Met de 5 hoofddoelstellingen in hoofdstuk 2 geven we richting aan het **programma** voor de komende beleidsperiode.
 - Dit programma krijgt vorm in het uitvoeringsprogramma. Daar wijzen we specifieke acties toe voor dat jaar om de doelstellingen te behalen.
 - We hebben een monitoringstool voor doelstellingen waarin we deze acties opnemen en waarin we de voortgang bijhouden.

3. Risicoanalyse en prioritering

- In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe de risicoanalyse is opgesteld en de prioritering is aangebracht.
- Door middel van deze risicoanalyse en prioritering geven wij vorm aan **onze werkwijze** voor de VTH-taken.
- Daarbij laten we zien wat de top 5 activiteiten voor de komende beleidsperiode op het gebied van het Omgevingsrecht zijn.
- In het uitvoeringsprogramma maken we de koppeling tussen de risicoanalyse en prioritering en de beschikbare en benodigde middelen.

4. Strategieën en werkwijzen

- In hoofdstuk 4 gaan we in op de wijze waarop wij ons werk **uitvoeren**.
- Wij vullen dit aan met mogelijke veranderingen onder de Omgevingswet en de Wkb.
- Daarbij geven wij aan hoe de risicoanalyse en prioritering doorwerkt in de praktijk.

5. Borging uitvoering

- Wij maken de beschikbare middelen voor de komende beleidsperiode inzichtelijk in hoofdstuk 5.
- Aan de hand van dit inzicht kunnen we **monitoren** of de gestelde doelen haalbaar zijn en/of deze moeten worden bijgesteld.
- In het uitvoeringsprogramma gaan wij hier voor dat specifieke jaar verder op in.

6. Evaluatie

- Met de **evaluatierapportage U&H** maken we de beleidscyclus rond.
- In hoofdstuk 6 van de U&H-strategie beschrijven wij de methode voor de evaluatie van de U&H-strategie en het uitvoeringsprogramma.
- Jaarlijks zullen wij het uitvoeringsprogramma evalueren, zodat we eventueel bij kunnen sturen en elke beleidsperiode een evaluatie kunnen uitvoeren van de U&H-strategie.

1.1 Omgevingsanalyse

De Omgevingsanalyse richt de blik naar buiten, op de omgeving waarbinnen VTH werkzaam is en beschrijft relevante trends, gebeurtenissen en transitie die een invloed hebben op de VTH-werkzaamheden in de komende beleidsperiode. Allereerst beginnen we in paragraaf 1.1. *Omgevingsanalyse* met een korte toelichting van de strategie en ambities van de gemeente Bergen op Zoom voor het fysieke domein. In paragraaf 1.2 *Ontwikkelingen* blikken we terug én kijken we vooruit naar de ontwikkelingen op de VTH-organisatie. Dat werken we verder uit in de consequenties voor de VTH-werkzaamheden in de *Problemanalyse* in paragraaf 1.3

De gemeente Bergen op Zoom

De gemeente Bergen op Zoom is een vestingstad gelegen op de Brabantse Wal in de provincie Noord-Brabant. Bergen op Zoom is strategisch gelegen tussen Rotterdam, Antwerpen en Zeeland en profileert zich met haar oude binnenstad en cultuurhistorische vestingen van de Zuidelijke Waterlinie, zijn bijzonder en divers winkelaanbod en met zijn evenementen als duurzame Beleefstad aan de Zeeuwse delta. Bergen op Zoom is van de 5 grote steden in West-Brabant de enige stad met een Brabantse kust en is daarmee uniek. De overgang tussen de Zeeuwse delta en de bosgebieden van de Brabantse Wal maken dat Bergen op Zoom barst van omgevingskwaliteit. Uniek door de combinatie van de rivier de Schelde, de historische vesting en de groene omgeving van de Brabantse Wal met dorpen als Halsteren, Lepelstraat, De Kladder en Heimolen. Een bijzondere plaats, waar gewoond, gewerkt maar vooral ook geleefd en beleefd wordt.

De gemeente Bergen op Zoom heeft de organisatie opgedeeld in directies. Binnen deze directies zijn afdelingen gevormd. Sinds mei 2023 valt vergunningverlening Bouwen en Toezicht en Handhaving bouw-taken onder de directie Ruimte en Economie en zijn samen onderdeel van de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling en Vergunningverlening.

De gemeente Bergen op Zoom heeft een organisatievisie vastgesteld. Daarin wordt gesteld dat grote maatschappelijke opgaven, initiatiefrijke inwoners, technologische en sociologische ontwikkelingen en de ambities met onze medewerkers vragen om een moderne gemeentelijke organisatie. Deze moderne organisatie werkt op verschillende regionale schaalniveaus, ziet instellingen en bedrijven als partners in het realiseren van maatschappelijke opgaven en legt nadrukkelijk verantwoordelijkheid neer bij de samenleving. Deze U&H-strategie sluit aan bij deze organisatievisie.

Toekomstvisie

In 2021 heeft de gemeente Bergen op Zoom haar toekomstvisie 2035 vastgesteld. Daarin benoemt de gemeente vijf hoofdthema's en bij elk thema worden handelingsperspectieven benoemd. De toekomstvisie 2035 is een dynamisch beeld die doorkijkt naar het Bergen op Zoom in 2035 als duurzame Beleefstad aan de Schelde. De vijf thema's zijn:

1. Partnerschap om samen doelen te bereiken;
2. Duurzame stad en gemeenschappen;
3. Goede gezondheid en welzijn;
4. Duurzaam wonen en beleven;
5. Eerlijke groei en economische groei.

De toekomstvisie 2035 is de koepelnota voor beleidsvisies van de gemeente. De toekomstvisie is de strategische visie, die op tactisch niveau wordt uitgewerkt in de Omgevingsvisie, Economische visie, Visie Sociaal en Veiligheid en Organisatievisie. Via uitvoeringsnota's wordt dit verder op operationeel niveau concreetiseerd.

Omgevingsvisie

De kerninstrumenten van de Omgevingswet worden gestructureerd middels een beleidscyclus (zie afbeelding 2). Een van die kerninstrumenten is de Omgevingsvisie. Iedere gemeente is onder de Omgevingswet verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen voor de fysieke leefomgeving. Op 28 juni 2023 heeft de gemeente Bergen op Zoom een Omgevingsvisie vastgesteld die houvast biedt voor de verdere ontwikkeling van Bergen op Zoom en waarin ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn zijn benoemd.

De Omgevingsvisie start met de beschrijving wat voor plek wij willen zijn en welke waarden en doelen we terug willen zien bij ontwikkelen. Daarnaast onderscheiden we 4 gebiedsprofielen (landelijk leven, stedelijk leven, natuurlijk leven en waterrijk leven en zijn er 3 sleutelgebieden aangewezen (Bergse entree, Waterfront en Bos) in verbinding. De Omgevingsvisie geeft zowel initiatiefnemers als VTH houvast bij het beoordelen van de wenselijkheid van nieuwe initiatieven in de stad.

Afbeelding 2: Beleidscyclus onder de Omgevingswet

1.2 Ontwikkelingen

Op deze pagina blikken we allereerst terug op de verbeterpunten van de afgelopen beleidsperiode. Daarna kijken we vooruit en beschrijven we welke juridische, maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen van invloed zijn op de U&H-werkzaamheden.

Evaluatie

Eind 2020 heeft een objectieve kwaliteitsborger een interne audit uitgevoerd bij de gemeente Bergen op Zoom. Daarnaast heeft de gemeente een evaluatie uitgevoerd op de twee vorige beleidsplannen die betrekking hadden op de U&H-werkzaamheden. In deze evaluatie is de interne audit meegenomen en is gerapporteerd, conform artikel 7.7.1 Besluit Omgevingsrecht, over:

- Het bereiken van de doelstellingen in het beleidsplan.
- De uitvoering van de voorgenomen activiteiten in verhouding tot de prioriteitenstelling.
- De uitvoering van de afspraken met ketenpartners.

Over het algemeen wordt grotendeels voldaan aan de procescriteria en de gemeente heeft stappen gezet in de verbetering van de proceskwaliteit (de BIG-8). Daarnaast werkt de gemeente risico gestuurd. Dit is ingezet door de risicoanalyse op te nemen in de beleidsplannen.

Verbeterpunten die hieruit volgen zijn het opstellen van een integrale risicobeoordeling voor zowel vergunningverlening, toezicht en handhaving, het dichterbij elkaar brengen van beleid en uitvoering en het meer SMART formuleren van de beleidsdoelstellingen. Aandachtspunten die naar voren komen uit de evaluatie zijn dat de personele formatie invloed heeft op de mate waarin aan de activiteiten en doelstellingen uit de uitvoeringsprogramma's wordt voldaan. Daarnaast vragen ontwikkelingen op het gebied van de Omgevingswet en Wkb de komende jaren inzet en capaciteit van de VTH-medewerkers.

Deze verbeterpunten worden meegenomen in deze integrale U&H-strategie.

Vooruit kijken

Naast de Toekomstvisie 2035 en de Omgevingsvisie blikken we ook vooruit met het bestuursakkoord op hoofdlijnen (2022-2026) *Samen Bergen Verzetten*. Dit bestuursakkoord vormt een verbreding en verdieping op het Focusakkoord en maakt het toekomstperspectief uit de Toekomstvisie 2035 concreter.

In dit akkoord worden de hoofdlijnen (het wat) beschreven over waar Bergen op Zoom terug naar de basis moet om vooruit te kijken, waarbij zij stil staat bij wat goed gaat en zich hard maakt voor wat beter kan. In het bestuursakkoord benoemen we de belangrijkste prioriteiten per programma uit de huidige begroting.

Hieronder geven wij de programma's welke van invloed zijn op dit beleid. Specifieke uitwerking hiervan staat in het bestuursakkoord.

- *Programma 1 Besturen, Samenwerking en Veiligheid: Onze inwoners behoren zich veilig te voelen. Zichtbare handhaving kan hier een bijdrage aan leveren.*
- *Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs: We willen dat het in de gemeente Bergen op Zoom fijn wonen, werken en (be)leven is.*
- *Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein): We moeten wonen in Bergen op Zoom betaalbaar en toegankelijk maken en houden.*
- *Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening: Onze inwoners, ondernemers en verenigingen willen wij een optimale dienstverlening bieden, vanuit het principe "ja, mits".*

Juridische ontwikkelingen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wkb op 1 januari 2024 vragen de meeste aandacht. Deze twee wetten stellen de gemeente voor uitdagingen op het gebied van de werkprocessen, een andere manier van werken en financiën.

Maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen

Door een reeks ingrijpende maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen waar wij als gemeente mee te maken krijgen, zoals duurzaamheid, klimaatverandering en klimaatadaptatie, de stikstofproblematiek, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de woningbouwopgave worden de VTH-werkzaamheden complexer en wellicht daarmee ook belangrijker. Bijzondere aandacht verdienen hierbij de huisvesting van arbeidsmigranten en duurzaamheid van het beschermd stads- en dorpsgezicht. Deze twee laatste ontwikkelingen worden in hoofdstuk 1.3 *Probleemanalyse maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen* nader toegelicht.

Organisatorische ontwikkelingen

Deze U&H-strategie is het eerste integrale beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hierdoor wordt de uitvoering van werkzaamheden meer op elkaar afgestemd en integraal uitgevoerd. Sinds 2020 heeft COVID-19 een grote impact gehad op de organisatie en de dienstverlening. De gemeente heeft ambities op het gebied van (digitale) dienstverlening en digitaal werken. De afgelopen periode zijn de ontwikkelingen hierin in een stroomversnelling gekomen. Dat zal de komende jaren worden doorgezet. Ook heeft VTH te maken met een capaciteitsprobleem, die van invloed zijn op de werkwijze en mate van dienstverlening. In het bijbehorende uitvoeringsprogramma's wordt doorgerekend wat de benodigde capaciteit is en dit wordt afgezet tegen de beschikbare capaciteit in dat specifieke jaar.

1.3 Probleemanalyse

De ontwikkelingen op de vorige pagina zijn allen van invloed op de gehele VTH-organisatie. In deze paragraaf richten we ons specifiek op de te verwachten ontwikkelingen die direct invloed hebben op de VTH-werkzaamheden in de komende beleidsperiode.

Impact juridische ontwikkelingen

Omgevingswet

In de vorige paragraaf is aangegeven dat de Omgevingswet en Wkb in werking treden op 1 januari 2024. De impact van de Omgevingswet voor de VTH-werkzaamheden zijn o.a.:

- Alle vergunningprocedures in 8 weken;
 - Het omgevingsplan vraagt participatie en afweging bij de planvorming;
 - Meer maatwerk daarbij vergen besluiten een goede afweging en onderbouwing;
 - Bredere integrale afweging en integrale afhandeling van proces;
 - Gedrag en cultuurverandering;
 - Transparantie van informatievoorziening, omdat alle digitale informatie op één plek te vinden is.
- Het juridisch instrumentarium voor toezicht en handhaving blijft hetzelfde.

Deze veranderingen vragen aanpassingen in proces, beleid en competenties. De gemeente Bergen op Zoom bereidt zich aan de hand van de routekaart 2022 van de VNG voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wkb. De focus op het gebied van VTH ligt op de minimaal benodigde acties. Werkprocessen en bijbehorende systemen maken we Omgevingswet- en Wkb-proof, we zorgen ervoor dat medewerkers hiervan op de hoogte zijn en dat zij beschikken over voldoende kennis en kunde, we werken aan het op orde brengen van de communicatie zowel intern als extern, we zetten in op de ontwikkeling van de benodigde 'soft skills' die horen bij het werken in de geest van de wet en we creëren inzicht in de financiële consequenties van de Omgevingswet en Wkb.

Daarnaast introduceert de Omgevingswet een aantal kerninstrumenten (zie afbeelding 2 op pagina 5). Deze kerninstrumenten worden op dit moment ontwikkeld. De exacte invulling en consequenties van deze kerninstrumenten wordt de komende jaren duidelijk en dan krijgt VTH een nadrukkelijke rol in de monitoring en evaluatie hiervan. Ook nadat de kerninstrumenten zijn ontwikkeld, blijven het dynamische documenten, waarin uitvoering en visie- en planvorming constant met elkaar in gesprek zijn om de kerninstrumenten op een passende manier in te zetten.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Het doel van de Wkb is het verbeteren van bouw kwaliteit en het bouwtoezicht door inschakeling van private kwaliteitsborgers en het versterken van de positie van de bouwconsument. In de praktijk zal dit betekenen dat het bouwkundig en constructief toetsen van bouwplannen en het toezicht houden tijdens bouwprojecten in veel gevallen door een marktpartij wordt uitgevoerd. Eind 2021 heeft Bergen op Zoom een impactanalyse Wkb uitgevoerd naar de gevolgen voor de werkvoorraad van vergunningverlening en toezicht voor de activiteit Bouwen. Door het wegvallen van deze Bouwbesluit gerelateerde werkzaamheden bij vergunningverlening en toezicht voor de Besluit bouwwerken leefomgeving vrije bouwwerken (Gevolgklasse 0) en de bouwaanvragen die naar de kwaliteitsborger gaan (gevolgklasse 1) zal naar verwachting werkvoorraad wegvallen.

Uiteraard betekent de Wkb niet alleen het verdwijnen van taken, maar komen er ook nieuwe (administratieve) taken bij. Daarnaast komen we met deze U&H-strategie in een overgangsfase terecht, waarbij er nog zaken zullen lopen die getoetst moeten worden aan oude wetgeving. Ook kan de Omgevingswet zorgen voor nieuwe vergunningplichten en de toename van zorgplichten waar VTH op moet toezien. Ook zal VTH, in het kader van de beleidscyclus, een nadrukkelijker rol krijgen bij het opstellen van regels.

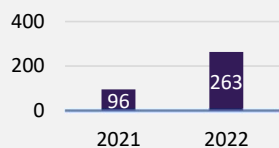
Tijdens de beleidsperiode treden de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging in werking. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's werken we de impact verder uit.

1.3 Probleemanalyse

Vooroverleg

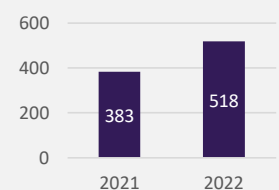

Impact werkvoorraad

Aantal verwachte aanvragen vergunningverlening

Zoals hiernaast te zien, is er een stijgende lijn in het aantal vooroverleggen en aantal vergunningaanvragen. Voor de komende beleidsperiode (2024-2027) verwachten wij een hoger aantal vooroverleggen, vanwege de wijziging in proceduretijd door de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor het aantal vergunningaanvragen verwachten wij daling ten opzichte van het aantal als in 2022 als gevolg van de langere doorlooptijd van een vooroverleg. De keuzes die de gemeente gaat maken in het uiteindelijke omgevingsplan kunnen van invloed zijn op vergunningplichten en uiteindelijk de work-load.

Vergunningaanvragen

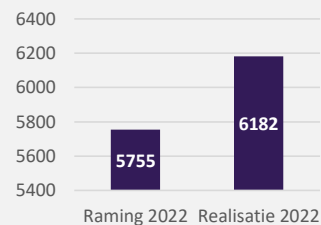

Aantal verwachte klachten, handhavingsverzoeken en informatievragen

De gemeente Bergen op Zoom kan niet handhavend optreden tegen alle overtredingen die worden geconstateerd of via een melding of handhavingsverzoek worden ontvangen. Om die reden is er een risicoanalyse opgesteld waaruit een prioritering is ontstaan (zie hoofdstuk 3).

Op dit moment hebben wij geen zicht op de aantallen binnenkomende klachten, meldingen, handhavingsverzoeken en informatievragen. Dat komt, omdat deze binnenkomen via diverse kanalen. Aangezien we vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet breder met de VTH-applicatie gaan werken, zal de komende beleidsperiode de monitoring hiervan aandacht behoeven.

Toezicht en Handhaving Bouwen

Aantal verwachte zaken toezicht en handhaving

Zoals te zien in de tabel is het aantal gerealiseerde uren in 2022 hoger dan de raming. Dit komt door controles m.b.t. permanente bewoning en huisvesting van vluchtelingen.

Wij verwachten door de stelselwijziging (Omgevingswet en Wkb) op het gebied van Bouwen (nieuw- en bestaande bouw) in de begin fase een toename op het gebied van Toezicht en Handhaving. Dit zal echter de komende periode moeten blijken en daarom nemen we in het uitvoeringsprogramma hier extra uren voor op.

1.3 Probleemanalyse

Impact maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen

In hoofdstuk 1.2 zijn verschillende ontwikkelingen genoemd waar de gemeente mee te maken heeft. Hieronder worden de ontwikkelingen met bijzondere aandacht in de komende beleidsperiode uitgewerkt.

Kwalitatieve huisvesting van arbeidsmigranten

In de gemeente zien we dat kamerbewoning een grote vlucht lijkt te hebben genomen. Dit zorgt voor meldingen bij de gemeente met vragen over onder andere overlast, registratie, bewoning en kamerbewoning in meerdere woningen in een straat. Ook leidt het opkopen van woningen voor de huisvesting van arbeidsmigranten tot een hogere druk op de steeds krappere woningmarkt. In de Woonvisie Aangenaam Wonen in Bergen op Zoom 2020-2024 staat dat beleid moet worden gevormd voor humane huisvesting voor arbeidsmigranten, met als doelstelling: “het welkom, legaal, goed en veilig huisvesten van de door de arbeidsmarkt noodzakelijke arbeidsmigranten in de regio”. Het beleid Humane Huisvesting Arbeidsmigranten is in 2022 vastgesteld en vormt nu dus onderdeel van het toets kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen Bergen op Zoom. Dat houdt in dat binnenkomende vergunningaanvragen, toezichtzaken of meldingen/handhavingsverzoeken met betrekking tot huisvesting arbeidsmigranten ook worden getoetst aan de hand van dit beleid.

Nota Ruimtelijke Kwaliteit

De gemeente kent een cultuurhistorische binnenstad, welke binnen het Beschermd Stadsgezicht is gelegen. Daarnaast bezit onze gemeente een groot monumentenbestand. De wens om te verduurzamen is een speerpunt dat ook onze gemeente omarmt. Het verduurzamen van het beschermd stadsgezicht gaat veelal niet hand in hand met de cultuurhistorische kwaliteit van een gebied. Vanuit de gemeenteraad is het verzoek gekomen om bij het herijken van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit aandacht te hebben voor dit verduurzamingsvraagstuk. Hier zal VTH de komende beleidsperiode aan meewerken.

Doorwerking gemeentelijk beleid

Vergunningverlening, toezicht en handhaving betreft het uitvoering geven aan een wettelijke taak waarbij gemeentelijk beleid veelal als toetsingskader geldt. Voor o.a. de maatschappelijke ontwikkelingen uit paragraaf 1.2 maakt de gemeente Bergen op Zoom binnen andere teams beleid, zoals bijvoorbeeld Bibob-beleid en beleid ten aanzien van de energietransitie. Het is van belang dat beleid en uitvoering samen optrekken bij de totstandkoming van nieuw beleid. Ervaringen uit de uitvoering kan bijdragen aan een werkbaar en integraal beleid dat de kwaliteit van het beleid ten goede komt. Tot dusver vindt er tussen uitvoering en beleid nog te weinig afstemming plaats, waardoor vergunningverlening en ook handhaving te vaak worden geconfronteerd met beleid dat in mindere mate aansluit bij de praktijk.

Voor een goede doorwerking van gemeentelijk beleid naar de VTH-uitvoering zal VTH een nadrukkelijker rol moeten innemen bij beleidsvorming van nieuw beleid en bij de monitoring- en evaluatie van bestaand beleid. Dit vraagt echter capaciteit van de VTH-medewerkers.

Regionaal beleid

In 2018 hebben we het Gemeenschappelijk Uitvoeringskader VTH 2018 Regio Midden- en West Brabant vastgesteld. Dit uitvoeringskader vormt het raamwerk voor het meerjaren uitvoeringsprogramma van de OMWB voor de basistaken en de ingebrachte verzoektaken. Dit gemeenschappelijke uitvoeringskader beschrijft de algemene uitgangspunten en de strategieën die door de OMWB worden gehanteerd bij de uitvoering van de VTH-milieutaak (vergunningverlening, toezicht en handhaving op milieugebied). Risicogericht werken en programmeren is hierbij het centrale uitgangspunt.

2.1 Missie en visie

In dit hoofdstuk beschrijven wij de missie en visie voor de komende beleidsperiode. De missie en kernwaarden uit de Organisatievisie van de gemeente Bergen op Zoom staan in deze U&H-strategie centraal. Aan de hand van deze missie, kernwaarden, de verbeterpunten van het vorige beleid en de eerder benoemde ontwikkelingen geven wij in onze visie aan hoe wij hier als VTH invulling aan geven. De visie wordt in paragraaf 2.1 verder uitgewerkt in doelstellingen. Deze visie en doelstellingen geven richting aan de komende beleidsperiode.

Missie

De gemeente Bergen op Zoom is een actieve, betrouwbare, dienstverlenende organisatie. Wij zetten de vraag van de burger centraal, doen wat we beloven en realiseren met focus de bestuurlijke opdrachten. Samen zetten we resultaten neer waar de Bergenaars trots op zijn.

Visie

Het behouden en bevorderen van een veilige en leefbare (leef)omgeving voor iedereen, waarin het algemeen belang voorop staat en wij tegelijkertijd oog hebben voor individuele belangen van burgers en bedrijven. Vanuit onze unieke positie ondersteunen wij initiatieven die zorgen voor een prettige leefomgeving en zien wij toe op de naleving van geldende wet- en regelgeving.

Onze kernwaarden

Betrouwbaar

Je weet wat je aan ons hebt

Betrokken

We leveren toegevoegde waarde

Vooruit

We willen presteren en bij de beste gemeenten horen

Voor elkaar

Samenwerken, effectief, efficiënt en wendbaar

Dienstbaar

Zowel intern als extern

Integraal werkend

Ons werk reikt verder dan de gemeentelijke organisatie

2.2 Procesdoelstellingen

Wij hebben 3 procesdoelstellingen en 3 beleidsdoelstellingen voor de komende beleidsperiode opgesteld. De procesdoelstellingen zijn gericht op de kwaliteit van onze interne organisatie rondom VTH en de beleidsdoelstellingen zijn kwalitatieve doelstellingen om met VTH de komende periode een bijdrage te kunnen leveren aan opgaven en beleid die binnen de gemeente spelen. Deze 6 doelstellingen geven dus invulling aan de toekomstige ontwikkelingen, probleemanalyse en aan onze missie en visie. Allereerst zetten we neer wat we willen bereiken (de zes doelstellingen), daarna geven we aan wat we daarvoor gaan doen (de hoofdactiviteiten) en wanneer we tevreden zijn (de indicator of het gewenste resultaat).

De doelstellingen zullen jaarlijks in het uitvoeringsprogramma worden uitgewerkt in activiteiten. Deze uitwerking in activiteiten maken we in de monitoringstool (zie bijlage 1). In de monitoringstool nemen we de activiteiten op, stellen we een planning vast, benoemen we de verantwoordelijke voor deze actie en de aanpak voor het komende jaar. Op die manier maken wij de doelstellingen concreet en haalbaar. Hieronder volgen eerst de procesdoelstellingen en op de volgende pagina de beleidsdoelstellingen.

Procesdoelstellingen - Wat willen we bereiken?

1. De komende beleidsperiode realiseren wij aan de hand van onze risicoschatting, prioriteitenstelling en werkwijze prioritair werken een veilige en leefbare leefomgeving.
2. De komende beleidsperiode realiseren wij een integrale VTH-cyclus die voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen voor de uitvoering van de VTH-taken.
3. Wij dragen bij aan het beter informeren van onze inwoners en bedrijven waardoor klachten, handavingsverzoeken en informatievragen worden verminderd.

Hoofdactiviteiten - Wat gaan we daarvoor doen?

1. Uitvoeren van onze wettelijke taken, binnen gestelde termijnen en juridische eisen en de inzet op deze taken baseren op de prioriteiten en werkwijze prioritair werken.
2. De VTH-beleidsdocumenten, zoals het uitvoeringsprogramma en de evaluatierapportage tijdig vaststellen en de BIG-8 cyclus inbedden in de organisatie.
3. Afspraken maken over dienstverleningsniveau, updaten communicatie/informatie via gemeentelijke kanalen en monitoring/registratie inrichten.

Indicator - Wanneer zijn we tevreden?

1. Wanneer wij in 75% van de binnengekomen vergunningen, meldingen en handavingsverzoeken werken volgens de gestelde werkwijze en de prioritering hanteren.
2. Als het werken volgens de BIG-8 (zie pagina 3) een vanzelfsprekendheid is, VTH-documenten tijdig zijn vastgesteld en de BIG-8 voor alle medewerkers een tastbare bijdrage levert aan de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken.
3. Wanneer wij in de evaluatierapportage rapporteren over hoeveelheid en soort informatievragen, klachten en/of handavingsverzoeken en de monitoring en registratie van deze informatieverzoeken, klachten en/of handavingsverzoeken is ingericht in de systemen.

2.3 Beleidsdoelstellingen

Beleidsdoelstellingen - Wat willen we bereiken?

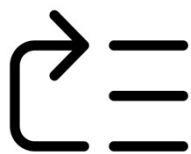
1. Wij dragen bij aan het realiseren van kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten waarbij aspecten zoals locatie en integratie in de Bergse samenleving worden en het toezicht hierop worden meegenomen.
2. Wij dragen bij aan het verduurzamen van het Beschermd Stadsgezicht en het monumentenbestand middels het herijken van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit waarbij de cultuurhistorische waarde en de bestaande ruimtelijke kwaliteit dient te worden gerespecteerd.
3. Wij dragen bij aan het actief meedenken aan nieuwe beleidsontwikkelingen welke van invloed zijn binnen het werkveld VTH om zo tot een gemeente breed en integraal gedragen beleid te komen waarbij de ervaringen vanuit de uitvoering nadrukkelijk worden meegenomen.

Hoofdactiviteiten - Wat gaan we daarvoor doen?

1. Monitoring inrichten voor de aantallen aangevraagde, verleende en geweigerde vergunningen, uitgevoerde toezichtcontroles en binnengekomen klachten, handhavingsverzoeken en meldingen. Daarnaast gaan we de gedooglocaties in kaart brengen en toetsen aan de beleidsregel.
2. Wij werken mee aan het herijken van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit, vanuit onze kennis van de huidige situatie (zowel bij vergunningverlening, als bij handhaving) en wij bespreken de consequenties van de keuzes in de Nota voor de uitvoering.
3. Wij nemen de vakgroepen in de organisatie mee in onze wenselijke bijdrage aan beleidsontwikkelingen en bedden onze bijdrage organisatorisch in.

Indicator - Wanneer zijn we tevreden?

1. Wanneer het aantal verleende vergunningen bijdraagt aan de opgave vanuit de beleidsregel Humane Huisvesting Arbeidsmigranten.
2. Wanneer we een zichtbare bijdrage hebben geleverd aan de herijkte Nota Ruimtelijke Kwaliteit op het gebied van uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.
3. Indien wij bij nieuwe beleidsdocumenten binnen het fysieke domein mee hebben geholpen met de totstandkoming. Hierbij hebben wij voornamelijk de focus op de impact voor VTH.

3. Risicoanalyse en prioritering

Er zal nooit voldoende capaciteit zijn om alle VTH-taken uitputtend uit te voeren. Een U&H-strategie opstellen, betekent dan ook keuzes maken en prioriteiten stellen. Dit gebeurt aan de hand van een prioriteitstelling waar een risicoanalyse aan ten grondslag ligt. Hiermee maakt het cluster vergunningen, toezicht en handhaving keuzes ten aanzien van de inzet van capaciteit en middelen. In bijlage 10 van de bijlagebundel staat onze gehele risicoanalyse en prioritering.

Om de medewerkers zo effectief mogelijk in te zetten, is bepaald welke activiteiten binnen de gemeente prioriteit hebben en welke minder. Deze afweging vindt plaats door toepassing van een risicomodel. Het model biedt de mogelijkheid om op basis van een risico-inschatting en prioritering de inzet te bepalen. Deze inschatting wordt gezamenlijk gemaakt.

De inzet op activiteiten met een lage prioriteit is minder dan op activiteiten met een hoge prioriteit. Hierbij kan gedacht worden aan de diepgang van toetsing van een vergunningaanvraag of een toezichtmoment, de bezoekfrequentie van toezicht en de wijze waarop handnavingsverzoeken in behandeling worden genomen (nu doen of later inplannen).

Uitleg risicoanalyse en prioritering

Voor alle relevante activiteiten die in het kader van het Omgevingsrecht worden uitgevoerd, is een risico-inschatting gemaakt. Dit risico is bepaald volgens een vaste methodiek, waarbij verschillende beoordelingscriteria in acht zijn genomen, te weten:

- Gezondheidsrisico's
- Risico's voor de leefomgeving
- Bestuurlijke (afbreuk)risico's
- Veiligheidsrisico's
- Financiële risico's

De score is bepaald door voor elk criterium een inschatting te maken van het effect van slecht naleefgedrag. Dit levert een risico inschatting op ten aanzien van de effecten van slecht naleefgedrag. Gezien het feit dat bij sommige activiteiten vaker sprake is van overtredingen en dus een grotere kans op slecht naleefgedrag, wordt aanvullend bepaald wat het risico is op slecht naleefgedrag. Afhankelijk van het algemene risico op slecht naleefgedrag, komt er nog een vermenigvuldiging van het gemiddelde risico van het effect van slecht naleefgedrag. De risicoanalyse en prioritering is sturend voor onze inzet (zie bijlage 10). De werkwijze voor het prioritair werken is te vinden in bijlage 9 van de bijlagebundel.

Hieronder geven we de 5 categorieën van het Omgevingsrecht met hoogste én laagste prioriteit weer. De gehele prioritering is opgenomen in de bijlagenbundel.

Top 5 hoogste en gemiddelde prioritering Omgevingsrecht	
Cultuurhistorie gemeentelijk	Hoog
Cultuurhistorie rijks	Hoog
Brandveiligheid bouwgroep A	Hoog
Illegaal (ver)bouwen/verstoren monument	Hoog
Strijdige gebruik bewoning	Gemiddeld

Top 5 laagste prioritering Omgevingsrecht	
Ruimtelijk bouwen en gebruiken	Laag
Ruimtelijk en technisch bouwen	Laag
Brandveiligheid bouwgroep C	Laag
Illegaal bouwen ruimtelijk (omgevingsplanactiviteit)	Laag
Illegaal bouwen technisch (bouwactiviteit)	Laag

4. Strategieën en werkwijzen

De werkwijze waarop wij de doelen en prioriteit willen bereiken is vastgelegd in de uitvoeringstrategieën in de bijlagebundel. De strategieën zijn gebaseerd op landelijke strategieën (gedogen en sanctioneren) en zijn aangevuld met gemeentelijke strategieën. In de figuur hieronder is de samenhang tussen de strategieën weergegeven. Ten opzichte van de vorige beleidsplannen zijn de strategieën drastisch herzien, mede door de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wkb. De komende beleidsperiode gaan we de uitvoering van deze nieuwe strategieën monitoren en evalueren. Indien hiertoe aanleiding is, zullen de strategieën worden herzien. In de Bijlagebundel zijn de strategieën nader uitgewerkt.

Afbeelding 3: De uitvoeringstrategieën

5. Borging en uitvoering

Financiële middelen

Om de VTH-taken uit te kunnen voeren en de beleidsdoelen te realiseren, zijn financiële en personele middelen nodig. Dit benodigde budget is geborgd in de begroting. In de begroting zijn verschillende kostenposten gelabeld voor de uitvoering van de VTH-taken. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden de financiële middelen voor dat specifieke jaar in kaart gebracht.

Uitvoeringsprogramma

De U&H-strategie werken wij jaarlijks uit in uitvoeringsprogramma's voor zowel vergunningverlening, als toezicht en handhaving. In het uitvoeringsprogramma beschrijven we de prioriteiten, doelen, activiteiten en methoden uit dit beleid op operationeel niveau. Het uitvoeringsprogramma is dan ook een concreet actieplan voor het betreffende jaar. Wij beschrijven in de monitoringstool welke activiteiten wij in het betreffende jaar oppakken. Daarbij geven wij in het uitvoeringsprogramma aan hoe de (financiële en personele) middelen in het betreffende jaar worden ingezet en waar eventuele tekorten zijn. Het uitvoeringsprogramma sturen wij naar de provincie (het Interbestuurlijk Toezicht; hierna: IBT) en ter kennisname naar de gemeenteraad.

Uitvoering proces

De werkwijzen van vergunningverlening, afhandeling van meldingen en toezicht en handhaving zijn vertaald naar specifieke procesbeschrijvingen. Deze procesbeschrijvingen zijn bekend gemaakt bij alle betrokken medewerkers en zijn geborgd binnen de organisatie. Nieuwe medewerkers worden ingewerkt aan de hand van deze werkbeschrijvingen.

Afstemming ketenpartners

Een goede samenwerking tussen de gemeente en haar partners is van belang. Samenwerking levert kwalitatief sterkere adviezen op, die zijn gebaseerd op gedeelde informatie en uitgangspunten. In de bijlagebundel wordt de samenwerking met ketenpartners verder uitgewerkt.

De onderdelen van de U&H-strategie die betrekking hebben op de strafrechtelijke handhaving zijn afgestemd met de politie en het Openbaar Ministerie. Daarnaast stemmen wij per geval/case af met de strafrechtelijke handhaving én indien wij starten met bijvoorbeeld integrale of projectmatige handhavingsacties waarbij ook strafrechtelijke handhaving is betrokken.

Daarnaast hebben wij met verschillende ketenpartners, zoals de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, de GGD en woningcorporaties afspraken gemaakt over de afstemming en samenwerking op het gebied van VTH-taken.

Personele middelen

Het Omgevingsbesluit stelt eisen ten aanzien van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken. Deze kwaliteitscriteria bestaan uit twee elementen, namelijk procescriteria en eisen ten aanzien van de kritieke massa.

De kritieke massa stelt eisen ten aanzien van vakmanschap voor de uitvoering van de VTH-taken. De kritieke massa beschrijft de minimale kwaliteitseisen op verschillende indicatoren. Deze indicatoren zijn opleiding, kennis, ervaring, frequentie van uitvoeren (aantal 'vliegreun') en menskracht. Er is hierbij onderscheid gemaakt tussen 28 verschillende deskundigheidsgebieden. Aan deze deskundigheidsgebieden zijn specifieke activiteiten gekoppeld.

Op dit moment hebben wij in beeld of wij voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Verordening Uitvoering en Handhaving Omgevingsrecht

Op 14 december 2023 heeft de raad de Verordening Uitvoering en Handhaving Omgevingsrecht Bergen op Zoom vastgesteld. Hierin hebben wij opgenomen welke eisen wij stellen aan de uitvoeringsorganisaties en of wij voldoen aan de kwaliteitscriteria en zo niet, een motivatie waarom wij daar van afwijken. De monitoring en evaluatie van de kwaliteitscriteria binnen de gemeente Bergen op Zoom is een vast onderdeel van de jaarlijkse evaluatierapportage.

6. Evaluatie

De laatste stap van de BIG 8 cyclus is de evaluatie. In dit hoofdstuk beschrijven wij de onderdelen en op welke manier wij deze evalueren.

Evaluatie uitvoeringsprogramma's

Jaarlijks rapporteren wij over de uitvoering van het vastgestelde uitvoeringsprogramma en evalueren in hoeverre de gestelde doelen zijn bereikt en activiteiten zijn uitgevoerd. Hierbij wordt minimaal beoordeeld of:

- Voorgenomen activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd.
- De uitvoering van deze activiteiten uit het uitvoeringsprogramma hebben bijgedragen aan de voortgang van de beleidsdoelen uit het VTH-beleidsplan.
- De U&H-strategie (mede op basis van bovenstaande) eventueel aangepast dient te worden.

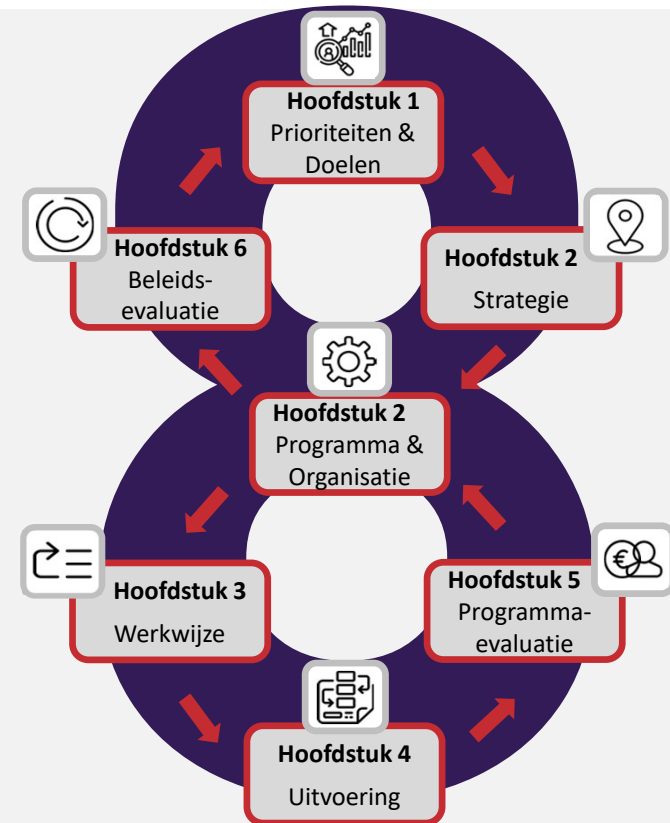
Aan de hand van de monitoringstool kunnen we de eerste twee punten evalueren. De rapportage en evaluatie documenteren wij in een evaluatierapportage. De resultaten van de evaluatie worden gebruikt voor het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar.

Evaluatie U&H-strategie

Periodiek, maar in ieder geval nadat een beleidsperiode is verstreken, evalueren wij de U&H-strategie. Er wordt dan beoordeeld of:

- Vastgestelde beleidsdoelen uit de U&H-strategie zijn bereikt.
- De voorgenomen activiteiten uit de U&H-strategie zijn uitgevoerd.
- Er aan de afspraken is voldaan die met externe partijen zijn gemaakt.

Ook deze evaluatie documenteren wij in een jaarverslag en de resultaten worden gebruikt voor de nieuwe U&H-strategie van de volgende beleidsperiode en het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar.

Afbeelding 4: de BIG 8 cyclus

Bijlagen

1. Monitoringstool doelstellingen en acties VTH
2. Prioritering
3. Bijlagenbundel U&H-strategie

Bijlage 2

Prioritering

Categorie	Prioriteit
Voorfase	
Informatieverzoek	Laag
Ruimtelijk initiatief	Laag
Vooroverleg ruimtelijk	Laag
Vooroverleg technisch	Laag
Omgevingsplanactiviteit (vergunning / toezicht / handhaving)	
Ruimtelijk bouwen en gebruiken	Laag
Ruimtelijk en technisch bouwen	Laag
Technisch bouwen	Laag
Cultuurhistorie gemeentelijk	Hoog
Cultuurhistorie rijks	Hoog
Omgevingsplanactiviteiten overig	Laag
Meldingen (toezicht / handhaving)	
Melding bouwactiviteit (GKL 1)	Laag
Gereedmelding Wkb	Laag
Brandveiligheid bouwgroep A	Hoog
Brandveiligheid bouwgroep B	Gemiddeld
Brandveiligheid bouwgroep C	Laag
Informatieplichten	
Startmelding (Wkb)	Gemiddeld
Wijziging aanvraag (Wkb)	Gemiddeld
Melding strijdigheid (Wkb)	Gemiddeld
Indienen aanvulde stukken	Gemiddeld
Einde bouwactiviteit	Gemiddeld
Handhaving (th-verzoek / afhandeling klachten/meldingen)	
Strijdig gebruik bewoning	Gemiddeld
Strijdig gebruik overig	Laag
Strijdigheid technische eisen BBL	Laag
Illegaal bouwen ruimtelijk (omgevingsplanactiviteit)	Laag
Illegaal bouwen technisch (bouwactiviteit)	Laag
Illegaal (ver)bouwen/verstoren monument	Hoog
Illegaal (ver)bouwen beschermd stadsgezicht	Gemiddeld
Brandveiligheid meldingsvrij	Laag

Bijlage 3

Bijlagenbundel U&H-strategie

Bijlagenbundel Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

2024-2027

U&H-strategie 2024 - 2027

